

Ilmiy amaliy jurnal

№ 7 (9)
2026

YANGI O'ZBEKISTON IQTISODIYOTI

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

7

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Umarov A.T. Mintaqalarni barqaror rivojlantirish strategiyasini shakllantirishning konseptual asoslari..... **7**

Хошимов П.З., Эгамназарова Г.Ш. Ўзбекистонда атроф-муҳитни муҳофаза қилишнинг иқтисодий ва ҳуқуқий асослари..... **13**

Raxmatova F.Y. To‘qimachilik sanoatida yashil investitsiyalar va resurs samaradorligini oshirish yo‘nalishlari..... **19**

Ergasheva A.F. Milliy hunarmandchilik brendlarini ilgari surishda raqamli marketing vositalaridan foydalanish..... **22**

Rahimova N.A. Inson resurslarini boshqarishda Big Data va HR analitikaning samarodorlikka ta’siri..... **25**

Эгамназарова Г.Ш. Аҳоли ўсишининг CO_2 эмиссияси, ресурслар истеъмоли ва уларнинг иқтисодий барқарорликка таъсири..... **28**

Хасанов У.Ю. Кибержиноят рискларини бошқариш амалиётининг концептуал асосларининг ривожланиши..... **33**

Алимухамедов Ш.Р. Божхона тўловларини ундиришда божхона қийматини аниқлашнинг ўрни..... **38**

Сапаров И.Х. Маҳаллий бюджетлар харажатлари ижросининг самарадорлигини ошириш масалалари (Тошкент вилояти мисолида)..... **43**

Shaydulov Sh.Sh. Surxondaryo viloyatida elektron tijorat rivojlanishiga ta‘sir etuvchi omillar tahlili **57**

Abdulxakimov Z.T. Dunyo zargarlik sanoatini rivojlanishining bugunki kundagi xolati..... **60**

Ibragimova G.S. Ta’lim sifatini oshirishda boshqaruv tizimining iqtisodiy samaradorligini rivojlantirish..... **65**

Davronova N., Abdulxakimov Z.T. Kaydzen konsepsiyasining nazariy va uslubiy asoslari..... **69**

Isaqov A.T. Fermer xo‘jaliklarida agroresurslardan foydalanish samaradorligini oshirish istiqbollarini prognozlash..... **73**

Berdimurodov U.S. Agrosanoat majmuasida klaster tizimini tashkil etish va rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmlari..... **76**

Хусанбоева Т.М. Цели и задачи преподавания экономических дисциплин в системе высшего образования..... **82**

Alimov N.H. Global adolat kodeksi va global adolat reytingini (indeksini) joriy qilish yo‘llari..... **86**

Umurzaqova I.S. “Investitsiyalar taqsimoti va samaradorlik paradoksi: O‘zbekiston tarmoqlari misolida stoxastik chegara (SFA) va kvadrant tahlili”..... **92**

Safarova Y.A. Iqtisodiy o‘sishning infratuzilmaviy omillarining ta’sir mexanizmlarini baholash.... **101**

Eshqulova N.N. Mamlakat makroiqtisodiy barqarorligini ta’minlashda eksport va importning geografik diversifikatsiyasining ahamiyati..... **108**

Nabiyev A.K. O‘zbekistonda raqobatchilik muhitini shakllantirish va monopoliyaga qarshi qonunchilik..... **115**

Ketmanov A.M. Kichik biznesni moliyaviy resurslarni shakllantirish yo‘nalishlari..... **121**

Мурадов Б.А. Жаҳон мамлакатларида темир йўл транспортини инновацион ривожлантириш тажрибаси..... **125**

Jo‘rayeva M.Z. O‘zbekiston mintaqalarida yashil investitsiyalar va barqaror rivojlanish o‘rtasidagi bog‘liqlik tahlili..... **131**

Qodirov H.M. Adir hududi ekotizimlarini boshqarishda intensiv sug‘orish tizimini joriy etish..... **136**

Jo‘rayeva M.A. Kichik biznes subyektlariga jalb etilgan investitsiyalarni raqobatbardoshlik transmissiya mexanizmi va uni baholash uslubiyoti (Andijon viloyati misolida)..... **143**
Muhsinova F.A. Raqamli texnologiyalarning inson resurslarini boshqarishdagi o‘rni va innovatsion yondashuvning nazariy jihatlari..... **151**
Kamoldinova N.A. Kichik biznesda ayollar bandligining ahamiyati..... **157**
Xamrayeva S.I. Raqamli iqtisodiyot sharoitida xalqaro savdoning transformatsiyasi va iqtisodiy rivojlanishga ta’siri..... **161**
Dadaboyeva M.M. Andijon viloyatida kichik biznes eksportining hozirgi holati va rivojlanish tendensiyalari..... **166**
Xakkulov A.U. Tijorat banklarida foiz risklarini baholashning nazariy va metodologik asoslari..... **171**
Allasheva N.A. Zamonaviy globallashuv sharoitida moliyaviy risklar va ularni boshqarish strategiyalari..... **179**
Atoyev N.R. Yangi industrial mamalakatlar: Chili va Singapur modeli tahlili va ularni O‘zbekistonda qo‘llash imkoniyatlari..... **182**
Yangiboev R.B. O‘zbekiston bank tizimi likvidliligiga ta’sir etuvchi omillarining empirik tahlili.... **190**
Nazarov J.R. Yashil iqtisodiyot: O‘zbekistonning barqaror kelajagiga yo‘l..... **198**
Qo‘zieva N.N. Tijorat banklarida mijozlar bazasini shakllantirishning nazariy asoslari..... **202**
Wang Jiahao Исследование по вопросам совместного развития индустрии электронной коммерции между Пекином и Ташкентом в рамках «Цифрового Шелкового пути»..... **207**
Qurbanov U.E. O‘zbekiston Respublikasi hududlari kesimida aholi daromadlarining iqtisodiy tahlili..... **216**
Abduvaxidova N.A. O‘zbekistonda barqaror turizmni rivojlantirishda raqamli texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar..... **221**
Murodov O.U. Sanoat korxonalarida resurslardan samarali foydalanish jarayoniga ta’sir etuvchi omillar..... **225**
Xasanov S.Q. “To‘qimachilik sanoati korxonalari raqobatbardoshligini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari..... **229**
Kabilov O.X. Paxta va g‘alla urug‘liklarini tayyorlovchi korxonalar faoliyatiga ta’sir etuvchi omillar **234**
Pirmanov O.B. Oliy ta’lim tizimi raqamli ekotizimini shakllantirishdagi tizimli muammolar va boshqaruvdagi uzilishlar tahlili..... **238**

UDK: 338.45

SANOAT KORXONALARIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH JARAYONIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR

ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА ПРОЦЕСС ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РЕСУРСОВ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

FACTORS AFFECTING THE EFFICIENT USE OF RESOURCES IN INDUSTRIAL ENTERPRISES

Murodov Olmos Uktamovich
Toshkent davlat texnika universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada sanoat korxonalarida resurslardan samarali foydalanish jarayoniga ta’sir etuvchi asosiy omillar tizimli ravishda tadqiq etilgan. Resurs samaradorligini belgilovchi texnik-texnologik, moddiy-xomashyo, energetik, mehnat, moliyaviy, tashkiliy-boshqaruv, innovatsion va tashqi iqtisodiy omillar tasniflangan. Shuningdek, ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanishni yaxshilash, resurs yo‘qotishlarini kamaytirish, texnologik modernizatsiya, mehnat unumdorligini oshirish, raqamli monitoring va benchmarking vositalaridan foydalanish asosida ichki samaradorlik zaxiralarini safarbar etish yo‘nalishlari taklif etilgan.

Kalit so‘zlar: sanoat korxonasi, resurslar, resurs samaradorligi, iqtisodiy samaradorlik, mehnat unumdorligi, material sig‘imi, energiya samaradorligi, ishlab chiqarish xarajatlari, benchmarking, raqamli monitoring.

В статье системно исследованы основные факторы, влияющие на процесс эффективного использования ресурсов на промышленных предприятиях. Классифицированы технико-технологические, материально-сырьевые, энергетические, трудовые, финансовые, организационно-управленческие, инновационные и внешнеэкономические факторы, определяющие ресурсную эффективность. Кроме того, предложены направления мобилизации внутренних резервов эффективности на основе повышения уровня использования производственных мощностей, сокращения потерь ресурсов, технологической модернизации, повышения производительности труда, внедрения цифрового мониторинга и применения инструментов бенчмаркинга.

Ключевые слова: промышленное предприятие, ресурсы, ресурсная эффективность, экономическая эффективность, производительность труда, материалоёмкость, энергоэффективность, производственные затраты, бенчмаркинг, цифровой мониторинг.

This article systematically examines the key factors affecting the efficient use of resources in industrial enterprises. Technical and technological, material and raw material, energy, labor, financial, organizational and managerial, innovation, and external economic factors determining resource efficiency are classified. In addition, the study proposes directions for mobilizing internal efficiency reserves by improving capacity utilization, reducing resource losses, implementing technological modernization, increasing labor productivity, introducing digital monitoring, and applying benchmarking tools.

Keywords: industrial enterprise, resources, resource efficiency, economic efficiency, labor productivity, material intensity, energy efficiency, production costs, benchmarking, digital monitoring.

Sanoat korxonalarida iqtisodiy samaradorlikni oshirish ko‘p jihatdan mavjud resurslardan qay darajada oqilona va unumli foydalanishga bog‘liq. Ishlab chiqarish jarayonida moddiy, mehnat,

moliyaviy, energetik va texnik-texnologik resurslarning o‘zaro uyg‘unligi mahsulot tannarxi, ishlab chiqarish hajmi, mehnat unumdorligi hamda korxonaning yakuniy moliyaviy natijalariga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Shu sababli resurslardan samarali foydalanishni faqat ularning sarfini kamaytirish sifatida emas, balki mavjud resurs birligidan olinadigan iqtisodiy natijani oshirishga qaratilgan kompleks boshqaruv jarayoni sifatida baholash maqsadga muvofiq.

Resurslardan foydalanish samaradorligiga ta’sir etuvchi omillar xususiyatiga ko‘ra ichki va tashqi omillarga ajratilishi mumkin. Ichki omillar korxonaning o‘zi tomonidan boshqarilishi yoki ma’lum darajada tartibga solinishi mumkin bo‘lgan jarayonlarni ifodalaydi. Tashqi omillar esa korxona faoliyatidan tashqarida shakllanib, uning resurslardan foydalanish imkoniyatlari va iqtisodiy natijalariga bevosita yoki bilvosita ta’sir ko‘rsatadi.

1-jadval

Sanoat korxonalarida resurslardan foydalanish samaradorligiga ta’sir etuvchi omillar tasnifi

Omillar guruhi	Asosiy omillar	Resurslardan foydalanishga ta’siri
Texnik-texnologik	Uskunalarning texnik holati, ishlab chiqarish texnologiyasi, avtomatlashtirish darajasi	Resurs sarfi va ishlab chiqarish unumdorligini belgilaydi
Moddiy-xomashyo	Xomashyo sifati, materiallar sarfi, chiqindilar miqdori	Mahsulot tannarxi va material sig‘imiga ta’sir qiladi
Energetik	Energiya sig‘imi, energiya narxi, energiya tejamkor texnologiyalar	Energiya xarajatlari va mahsulot tannarxini shakllantiradi
Mehnat	Xodimlar malakasi, mehnat unumdorligi, motivatsiya	Resurs birligiga to‘g‘ri keladigan mahsulot hajmiga ta’sir qiladi
Moliyaviy	Aylanma mablag‘lar, investitsiyalar, kapital qiymati	Texnologik yangilanish va resurs tejamkor loyihalarni moliyalashtirish imkoniyatini belgilaydi
Tashkiliy-boshqaruv	Rejalashtirish, nazorat, logistika, ishlab chiqarishni tashkil etish	Resurs yo‘qotishlarini kamaytirish va jarayonlarni muvofiqlashtirishga xizmat qiladi
Innovatsion	Yangi texnologiyalar, raqamlashtirish, innovatsion yechimlar	Resurs unumdorligini oshirish imkonini beradi
Tashqi iqtisodiy	Xomashyo va energiya narxlari, raqobat, talab, valyuta kursi	Xarajatlar va resurslar bilan ta’minlanganlikka ta’sir ko‘rsatadi
Institutsional-ekologik	Davlat tartibga solishi, standartlar, ekologik talablar	Resurslardan foydalanish me’yorlari va texnologik talablarni shakllantiradi

1-jadval ma’lumotlaridan ko‘rinadiki, resurslardan foydalanish samaradorligi birgina ishlab chiqarish omiliga emas, balki texnologik, moliyaviy, mehnat, tashkiliy va tashqi iqtisodiy sharoitlarning o‘zaro ta’siriga bog‘liq. Ayniqsa, texnik-texnologik va tashkiliy-boshqaruv omillari korxona tomonidan bevosita boshqarilishi mumkinligi sababli ichki samaradorlik zaxiralarini aniqlashda muhim ahamiyatga ega.

Sanoat korxonalarida resurslardan foydalanishni baholashda resurslarning alohida turlari bo‘yicha ko‘rsatkichlardan foydalanish zarur. Bunda faqat sarflangan resurs miqdori emas, balki ushbu sarf hisobiga yaratilgan iqtisodiy natija ham hisobga olinadi. Resurs unumdorligining oshishi bir xil miqdordagi resurslardan ko‘proq mahsulot ishlab chiqarish yoki belgilangan ishlab chiqarish hajmini kamroq resurs sarfi bilan ta’minlash imkonini beradi.

2-jadval

Korxona resurslaridan foydalanish samaradorligini baholashning asosiy ko‘rsatkichlari

Resurs turi	Baholash ko‘rsatkichi	Iqtisodiy mazmuni
Asosiy vositalar	Fond qaytimi	Asosiy vositalar birligiga yaratilgan mahsulot hajmini ifodalaydi
Asosiy vositalar	Fond sig‘imi	Mahsulot birligiga to‘g‘ri keladigan asosiy vositalar qiymatini ko‘rsatadi
Mehnat resurslari	Mehnat unumdorligi	Bir xodim hisobiga yaratilgan mahsulot yoki tushumni ifodalaydi
Moddiy resurslar	Material qaytimi	Sarflangan material birligidan olingan mahsulot hajmini ko‘rsatadi
Moddiy resurslar	Material sig‘imi	Mahsulot birligiga sarflangan moddiy resurslarni tavsiflaydi
Energiya resurslari	Energiya sig‘imi	Mahsulot birligiga sarflangan energiya miqdorini ifodalaydi
Moliyaviy resurslar	Aktivlar rentabelligi	Aktivlardan foyda olish samaradorligini ko‘rsatadi
Kapital	Kapital rentabelligi	Xususiy kapitaldan foydalanish natijadorligini tavsiflaydi
Aylanma mablag‘lar	Aylanish koeffitsiyenti	Aylanma resurslardan foydalanish tezligini ifodalaydi

Mazkur ko‘rsatkichlarni o‘zaro bog‘liq holda tahlil qilish korxona faoliyatidagi samarasiz yo‘nalishlarni aniqlash imkonini beradi. Masalan, ishlab chiqarish hajmining ortishi bilan bir vaqtda material yoki energiya sig‘imining oshishi kuzatilsa, ishlab chiqarishning miqdoriy o‘sishi resurs samaradorligining yaxshilanganligini anglatmaydi. Aksincha, mahsulot hajmining o‘sishi resurs sarfining nisbatan past sur’atlarda ortishi bilan birga kechsa, resurs unumdorligining oshganligi haqida xulosa qilish mumkin.

Resurslardan foydalanish samaradorligiga ishlab chiqarish texnologiyalarining holati alohida ta’sir ko‘rsatadi. Jismonan va ma’nan eskirgan uskunalardan foydalanish energiya va xomashyo sarfining ortishiga, ishlab chiqarishdagi yo‘qotishlarning ko‘payishiga hamda ta’mirlash xarajatlarining oshishiga olib keladi. Zamonaviy va avtomatlashtirilgan texnologiyalardan foydalanish esa texnologik jarayonlarni aniq nazorat qilish, resurs sarfini me’yorlashtirish va ishlab chiqarishdagi yo‘qotishlarni kamaytirishga imkon beradi.

Mehnat resurslari ham umumiy resurs samaradorligining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Xodimlarning malakasi, ishlab chiqarish texnologiyalarini o‘zlashtirish darajasi va mehnatni rag‘batlantirish tizimi texnik hamda moddiy resurslardan foydalanish natijadorligiga ta’sir qiladi. Shu sababli mehnat unumdorligini oshirish faqat xodimlar sonini maqbullashtirish bilan emas, balki ularning kasbiy salohiyatini rivojlantirish va ishlab chiqarish jarayonlarini samarali tashkil etish bilan bog‘liq bo‘lishi lozim. Resurslardan foydalanish samaradorligini boshqarishda korxonaning ichki imkoniyatlarini aniqlash alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu imkoniyatlarni ishlab chiqarishdagi yo‘qotishlarni qisqartirish, quvvatlardan foydalanish darajasini oshirish, energiya va material sarfini kamaytirish, mehnat unumdorligini oshirish hamda logistika jarayonlarini maqbullashtirish orqali safarbar etish mumkin.

3-jadvalda keltirilgan yo‘nalishlar resurs samaradorligini oshirishda korxonaning ichki zaxiralari bir-biri bilan uzviy bog‘liqligini ko‘rsatadi. Masalan, uskunalarni modernizatsiya qilish energiya sarfini kamaytirish bilan birga mehnat unumdorligini oshirishi va mahsulot sifatining barqarorlashishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli alohida resurs turini boshqarishdan kompleks resurs boshqaruvi tizimiga o‘tish maqsadga muvofiq.

3-jadval

Resurslardan foydalanish samaradorligini oshirishning ichki zaxiralari

Yo‘nalish	Mavjud muammo	Samaradorlikni oshirish chorasi	Kutiladigan iqtisodiy natija
Ishlab chiqarish quvvatlari	Quvvatlardan to‘liq foydalanmaslik	Uskunalar yuklamasini maqbullashtirish	Mahsulot hajmining ortishi
Xomashyo	Me’yordan ortiq sarf va chiqindilar	Sarf me’yorlarini qayta ko‘rib chiqish, chiqindilarni qayta ishlash	Material sig‘imining pasayishi
Energiya	Yuqori energiya sarfi	Energiya tejamkor uskunalarni joriy etish	Energiya xarajatlarining kamayishi
Mehnat	Mehnat unumdorligining pastligi	Malaka oshirish va rag‘batlantirish tizimini takomillashtirish	Bir xodimga to‘g‘ri keladigan mahsulot hajmining ortishi
Asosiy vositalar	Uskunalarning eskirishi	Modernizatsiya va texnik yangilash	Fond qaytimi va ishlab chiqarish barqarorligining oshishi
Logistika	Ortiqcha zaxiralar va tashish xarajatlari	Ta’minot va zaxiralarni boshqarishni maqbullashtirish	Aylanma mablag‘lar aylanishining tezlashishi
Boshqaruv	Resurs sarfi ustidan nazoratning yetarli emasligi	Raqamli monitoring va KPI tizimini joriy etish	Resurs yo‘qotishlarining kamayishi

Fikrimizcha, sanoat korxonalarida resurslardan samarali foydalanishni boshqarish “resurslar – ishlab chiqarish jarayoni – iqtisodiy natija – samaradorlikni baholash – boshqaruv qarori” ketma-ketligida tashkil etilishi lozim. Bunda resurs sarfi haqidagi ma’lumotlar muntazam monitoring qilinadi, amaldagi natijalar belgilangan me’yorlar va ilg‘or korxonalar ko‘rsatkichlari bilan taqqoslanadi, aniqlangan tafovutlar asosida tegishli boshqaruv qarorlari ishlab chiqiladi.

Shu nuqtai nazardan benchmarking usulidan foydalanish ham muhim ahamiyatga ega. Korxonaning material sig‘imi, energiya sig‘imi, mehnat unumdorligi, fond qaytimi va rentabellik ko‘rsatkichlarini tarmoqdagi ilg‘or korxonalar natijalari bilan taqqoslash mavjud samaradorlik tafovutlarini aniqlash imkonini beradi. Bunda benchmarking ilg‘or tajribani mexanik ravishda ko‘chirish emas, balki samarali boshqaruv va ishlab chiqarish amaliyotlarini korxonaning texnologik hamda iqtisodiy xususiyatlariga moslashtirish vositasi sifatida qaralishi lozim.

Umuman olganda, sanoat korxonalarida resurslardan foydalanish samaradorligi texnik-texnologik, moddiy, energetik, mehnat, moliyaviy va tashkiliy-boshqaruv omillarining o‘zaro ta’siri natijasida shakllanadi. Shuning uchun resurs samaradorligini oshirish bo‘yicha boshqaruv qarorlari ham kompleks xususiyatga ega bo‘lishi zarur. Resurs sarfini kamaytirish, ishlab chiqarish quvvatlaridan to‘liq foydalanish, texnologik yangilanish, mehnat unumdorligini oshirish va raqamli monitoring vositalarini joriy etish korxonaning ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish hamda yakuniy iqtisodiy natijalarini yaxshilash uchun zarur shart-sharoit yaratadi.

Tadqiqot natijalari sanoat korxonalarida resurslardan samarali foydalanish ishlab chiqarishning yakuniy iqtisodiy natijalarini belgilovchi muhim omillardan biri ekanligini ko‘rsatadi. Resurs samaradorligi alohida resurs turidan foydalanish natijasi bilan cheklanmay, texnik-texnologik, moddiy, energetik, mehnat, moliyaviy va tashkiliy-boshqaruv omillarining o‘zaro ta’siri asosida shakllanadi. Shu sababli uni kompleks yondashuv asosida boshqarish maqsadga muvofiq.

Sanoat korxonalarida mavjud ichki zaxiralarni safarbar etishda ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish darajasini oshirish, material va energiya sig‘imini kamaytirish, uskunalarni modernizatsiya qilish, mehnat unumdorligini oshirish hamda logistika jarayonlarini maqbullashtirish ustuvor yo‘nalishlar hisoblanadi. Ayniqsa, resurslar sarfini real vaqt rejimida kuzatib boruvchi

raqamli monitoring tizimlarini joriy etish resurs yo‘qotishlarini o‘z vaqtida aniqlash va boshqaruv qarorlarining tezkorligini oshirish imkonini beradi.

Shuningdek, korxonalarning resurs samaradorligi ko‘rsatkichlarini ilg‘or korxonalar natijalari bilan benchmarking asosida taqqoslash samaradorlik tafovutlarini aniqlash va foydalanilmayotgan ichki imkoniyatlarni baholashga xizmat qiladi. Natijada resurslardan samarali foydalanishni “resurslar – ishlab chiqarish jarayoni – iqtisodiy natija – samaradorlikni baholash – boshqaruv qarori” uzluksiz tizimi asosida tashkil etish sanoat korxonalarida xarajatlarni kamaytirish, iqtisodiy samaradorlikni oshirish va barqaror raqobat ustunligini shakllantirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Porter, M. E. (1985). Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. New York: Free Press.
2. Ohno, T. (1988). Toyota Production System: Beyond Large-Scale Production. Portland, OR: Productivity Press.
3. Camp, R. C. (1989). Benchmarking: The Search for Industry Best Practices That Lead to Superior Performance. Milwaukee, WI: ASQC Quality Press.
4. Womack, J. P., & Jones, D. T. (2003). Lean Thinking: Banish Waste and Create Wealth in Your Corporation (2nd ed.). New York: Free Press.

UDK: 338

“TO‘QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI”

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ТЕКСТИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISMS FOR ENHANCING THE COMPETITIVENESS OF TEXTILE INDUSTRY ENTERPRISES

Xasanov Sayfulla Qudrat o‘g‘li
Toshkent davlat texnika universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada to‘qimachilik sanoati korxonalari raqobatbardoshligining iqtisodiy mazmuni yoritilib, unga ta’sir etuvchi ishlab chiqarish-texnologik, moliyaviy, resurs, marketing, eksport-logistika, innovatsion-raqamli va institutsional omillar tizimlashtirilgan. Korxona raqobatbardoshligini ishlab chiqarish samaradorligi, mahsulot sifati, moliyaviy natijadorlik, eksport salohiyati, innovatsion faollik va raqamli yetuklik asosida kompleks baholash ko‘rsatkichlari taklif etilgan. Shuningdek, to‘qimachilik korxonalari raqobatbardoshligini oshirishning ustuvor tashkiliy-iqtisodiy yo‘nalishlari ilmiy jihatdan asoslangan.

Kalit so‘zlar: to‘qimachilik sanoati, raqobatbardoshlik, tashkiliy-iqtisodiy mexanizm, ishlab chiqarish samaradorligi, innovatsiya, raqamlashtirish, eksport salohiyati.

В статье раскрыто экономическое содержание конкурентоспособности предприятий текстильной промышленности, а также систематизированы влияющие на неё производственно-технологические, финансовые, ресурсные, маркетинговые, экспортно-логистические, инновационно-цифровые и институциональные факторы. Предложена система показателей комплексной оценки конкурентоспособности предприятия на основе эффективности производства, качества продукции, финансовой результативности,